

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za obrazovanje,
nauku i mlade

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за образовање,
науку и младе

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education, Science and Youth

Broj: 11/03-38-8345-4/19
Sarajevo, 26.4.2019.godine

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
PREDSJEDAVALAJUĆI SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO
Elmedin Konaković

- OVDJE-

PREDMET: *Odgovor, dostavlja se*

Cijenjeni,

Uvažena zastupnica Segmedina Srna Bajramović je na Šestoj radnoj sjednici uputila zastupničku inicijativu vezanu za provođenje evaluacija u školama u Kantonu Sarajevo.

S tim u vezi, u prilogu Vam dostavljamo odgovor Prosvjetno-pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo.

S poštovanjem,

Dostaviti:
1.naslovu
2.a/a

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: mon@mon.ks.gov.ba;
Tel: + 387 (0) 33 562-128,
Fax: + 387 (0) 33 562-218
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

J. Magić

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education, Science and Youth
Educational-Pedagogical Institute

Broj: 11/1-01-38-441
Sarajevo, 16. 4. 2019. godine

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade
Kantona Sarajevo
Reisa Džemaludina Čauševića 1
Sarajevo
N / r ministrice, mr. Bogunić Zineta

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje / inicijativu zastupnice Segmedine Srna Bajramović
(Veza Vaš dopis broj: 11/04-38-sl./19 od 1. 4. 2019. godine)

Cijenjena,

dopisom broj i datum Veze, zaprimljenim u Prosvjetno-pedagoškom zavodu 8. 4. 2019. godine, obratili ste se zahtjevom za dostavljanje odgovora na postavljena pitanja koja je uputila zastupnica Segmedina Srna Bajramović (u prilogu dopisa), uz obrazloženje da je Prosvjetno-pedagoški zavod izvršio analizu interne evaluacije znanja učenika u srednjim školama-gimnazijama za školsku 2018. / 2019. godinu.

Zastupnica Segmedina Srna Bajramović postavila je slijedeća pitanja:

„Moja dilema ili inicijativa prema ministarstvu je sadržana u zahtjevu za analitičku procjenu evaluacijske opterećenosti i djece i nastavnika, odnosno da li smo uopšte uspostavili sistem koji kroz evaluacije procjenjuje varijable koje su važne za snalaženje u radnom procesu i u životu?

Da li se evaluacije koje radimo analiziraju, na koji način definišu zaključci, isti publikuju i šta je konkretan rezultat sa aspekta inovacija u smislu metodike rada ili izmjene nastavnog sadržaja?

Da li ministarstvo ima godišnji kalendar odnosno pregled svih administrativnih, takmičarskih i evaluacijskih aktivnosti koji se realizuju u obrazovnom sistemu KS izvan redovnih nastavnih aktivnosti, tj. da li kroz trenutno uspostavljen sistem imamo objektivnu procjenu ostvarivanja personalnih mogućnosti svakog pojedinca?“

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: ppz@mon.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 279-200,
Fax: + 387 (0) 33 279-206
Sarajevo, Aleje Bosne Srebrene bb

Zakonom o osnovnom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo (*Službene novine Kantona Sarajevo* broj: 23/17 i 33/17) i Zakonom o srednjem obrazovanju (*Službene novine Kantona Sarajevo* broj: 23/17) radi osiguranja najboljeg interesa djeteta / učenika, poseban naglasak je stavljen na ciljeve i osiguranje odgovarajućeg kvaliteta odgoja i obrazovanja zasnovanog na samovrednovanju i vanjskom vrednovanju, a u skladu s međunarodnim standardima kvalitete obrazovanja i opća načela, jednaka prava na kvalitetan obavezan odgoj i obrazovanje bez diskriminacije, osiguranje optimalnog razvoja djeteta / učenika, razvijanje životnih kompetencija, praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika, njegovo pripremanje za daljnji nastavak obrazovanja odnosno rada.

Personalno ostvarivanje mogućnosti učenika ogleda se i u sticanju *izuzetnog statusa* paralelnim upisivanjem i nekog drugog zanimanja u drugoj srednjoj školi, pored škole koju učenik redovno pohađa; *specijalnom statusa* kada su proglašeni perspektivnim i vrhunskim sportistima, izuzetnim umjetničkim talentima i nadarenim učenicima s vrhunskim rezultatima na kantonalnom, federalnom državnom ili međunarodnom takmičenju; *preusmjeravanju redovnih učenika srednje škole* s primjernim vladanjem i do podnošenja zahtjeva za preusmjeravanje na obrazovanje za zanimanje koje izabere u istoj ili drugoj srednjoj školi s postignutim u dotadašnjem srednjem obrazovanju općim uspjehom najmanje 4,00; *završavanju dva razreda u toku jedne školske godine* (po jedanput u toku osnovnog i srednjeg nivoa obrazovanja); *mogućnosti prelaska učenika iz centra u redovnu školu i iz redovne škole u centar*; *programima za učenike s teškoćama*, obrazovanju učenika po *individualno prilagođenom planu i programu* u redovnim osnovnim školama, *programima za nadarene* odnosno *specijalnim programima* u srednjoj školi, *nastavi u kući* odnosno *zdravstvenoj ustanovi*; obrazovanju prema *eksperimentalnom programu osnovne škole* ili u *eksperimentalnoj školi* ili *odjeljenju srednje škole*; *organizovanju vannastavnih aktivnosti*; *organizaciji takmičenja*.

Školskim kalendarom definiše se početak i kraj školske i nastavne godine, polugodišta, nastavni, radni i dani praznika, zimski i proljetni odmor. Za svaku školsku godinu ministar donosi *nastavni kalendar* kojim se planira školska godina. Donosi se najkasnije dva mjeseca prije početka školske godine.

Kalendar takmičenja, smotri i drugih manifestacija djece predškolskog uzrasta i učenika osnovne i srednje škole u organizaciji i učešću Ministarstva za obrazovanje nauku i mlade Kantona Sarajevo / Prosvjetno-pedagoškog zavoda izrađuje se za svaku školsku godinu. Na prijedlog Prosvjetno-pedagoškog zavoda, Kalendar takmičenja donosi ministar i isti se dostavlja odgojno-obrazovnim ustanovama radi planiranja njihovih daljnjih aktivnosti.

Provođenje interne evaluacije znanja učenika definisano je Zakonom o osnovnom odgoju i obrazovanju i Zakonom o srednjem obrazovanju. Škola je obavezna svake školske godine provoditi internu evaluaciju za sve nastavne predmete na način i u skladu s kriterijima definisanim u Pravilniku o internoj evaluaciji znanja učenika osnovnih i srednjih škola i eksternoj procjeni znanja učenika osnovnih škola Kantona Sarajevo (*Službene novine Kantona Sarajevo* broj: 15/18) (u daljnjem tekstu Pravilnik). U skladu sa zakonom, o rezultatima interne evaluacije škola podnosi izvještaj Ministarstvu (osnovna škola) odnosno Prosvjetno-pedagoškom zavodu (srednja škola). Pravilnikom se utvrđuje da svrha interne evaluacije znanja nije ocjenjivanje rada nastavnika nego provjera i vrednovanje znanja, vještina i sposobnosti koje su učenici stekli tokom školovanja iz svih nastavnih predmeta u jednoj školskoj godini s ciljem definisanja mjera i aktivnosti koje će rezultirati unapređenjem odgojno-obrazovnog procesa. Provođenje se u svim osnovnim i srednjim školama svake školske godine iz svih nastavnih predmeta u osnovnoj i srednjoj školi izuzev učenika

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: ppz@mon.ks.gov.ba;
Tel: + 387 (0) 33 279-200,
Fax: + 387 (0) 33 279-206
Sarajevo, Aleje Bosne Srebrene bb

koji pohađaju III i VI razred osnovne škole iz nastavnih predmeta iz kojih se u ovim razredima provodi eksterna procjena znanja učenika, odnosno učenika IX razreda osnovne škole i IV razreda srednje škole iz nastavnih predmeta iz kojih se u ovim razredima provodi eksterna matura.

Rezultati interne evaluacije znanja učenika se ne ocjenjuju i ne utječu na zaključnu ocjenu iz predmeta, niti na uspjeh učenika u učenju. Komisija u roku od 30 dana po završetku interne evaluacije znanja iz svih nastavnih predmeta po razredima i odjeljenjima, dostavlja pojedinačne i sumarne rezultate Ministarstvu.

Eksterna procjena znanja prema Pravilniku je provjera i vrednovanje znanja, vještina i sposobnosti koje su učenici stekli na kraju prve i druge trijade (obrazovnog ciklusa) osnovne škole. Provodi se u svim osnovnim školama na kraju III i VI razreda pismenim putem iz tri nastavna predmeta: bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost, prvog stranog jezika i matematike.

Rezultati eksterne procjene znanja se ne ocjenjuju i ne utječu na zaključnu ocjenu iz predmeta, niti na uspjeh učenika u učenju. Školska komisija u roku od 30 dana po završetku eksterne procjene znanja, iz svih nastavnih predmeta pojedinačno po razredima i odjeljenjima, Ministarstvu dostavlja pojedinačne i sumarne rezultate.

Rezultati interne evaluacije znanja učenika *školi služe* za definisanje mjera i aktivnosti koje bi trebale rezultirati unapređenjem odgojno-obrazovnog procesa koji se u školi provodi. S rezultatima osnovne škole samo upoznaju Prosvjetno-pedagoški zavod, odnosno srednje škole Ministarstvo. U skladu s članom 24. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju, Prosvjetno-pedagoški zavod nije analizirao rezultate interne evaluacije za osnovne škole, dok se za srednje škole, u skladu s članom 59. Zakona o srednjem obrazovanju, drugu godinu provodi analiza interne evaluacije znanja učenika te eksterne mature i predlažu mjere za unapređenje odgojno-obrazovnog rada.

Inicijalno provjeravanje znanja učenika nastavnik može provesti na početku školske godine. Rezultati inicijalne provjere se ne ocjenjuju. Služi kao povratna informacija nastavniku, učenicima i roditeljima o trenutnom stečenom znanju iz predmeta u kojem se provjera vrši. Možda najšire i za pedagoška nastojanja najvažnije područje njegove primjene je ono radi dijagnostičkog prilaženja učeniku. Pomoću testa omogućuje se nastavniku da uoči u kojem dijelu gradiva pojedini učenici ili cijelo odjeljenje zaostaju ili se naročito ističu.

Okvirni kalendar pisanih provjera znanja učenika definisan je Pravilnikom o praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika osnovnih i srednjih škola (*Službene novine Kantona Sarajevo* broj: 40/16).

Usmeno provjeravanje – usmeni oblici provjeravanja provode se kontinuirano tokom cijele nastavne godine. Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenika može se provoditi na svakom nastavnom času. U danu kada piše pisanu provjeru, učenik može biti usmeno provjeravan samo iz jednog nastavnog predmeta, odnosno iz dva nastavna predmeta ako taj dan nema pisanih provjera. Datum svake usmene provjere mora biti unijet u odjeljenjsku knjigu.

Pisano provjeravanje – vrši se iz predmeta za koje je to predviđeno nastavnim planom i programom. Vrše se poslije obrađenih i uvježbanih nastavnih sadržaja, kontinuirano tokom cijele nastavne godine. U jednom danu učenik može pisati samo jednu pisanu provjeru, a u jednoj sedmici najviše dvije pisane provjere uključujući kontrolne radove i testove.

Raspored i dinamiku pisanja pisanih provjera nadgleda uprava škole.

Okvirni kalendar pisanih provjera znanja svaka škola izrađuje za tekuću školsku godinu i do kraja treće sedmice nastave u svakom polugodištu za sva razredna odjeljenja objavljuje na oglasnoj ploči ili web-stranici škole. Kalendar se sastoji od popisa odjeljenja po razredima, kalendara nastavnih dana i upisanih planiranih pisanih provjera znanja. U kalendar se upisuju i kratke pisane provjere.

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: ppz@mon.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 279-200,
Fax: + 387 (0) 33 279-206
Sarajevo, Aleje Bosne Srebrene bb

Pored objavljenog kalendara nastavnik je dužan najaviti svaku pisanu provjeru znanja najkasnije pet nastavnih dana prije provođenja.

Prosvjetno-pedagoški zavod analizira izvještaje o rezultatima u učenju i vladanju učenika na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine koje dostavljaju škole i izrađuje Izvještaj s generalnim pregledom i analizom postignutih rezultata učenika u učenju i vladanju s prijedlogom mjera za poboljšanje uspjeha. Prosvjetno-pedagoški zavod Izvještaj dostavlja ministarstvu i školama.

Škola po potrebi, a najmanje jedanput u dvije godine provodi postupak *samovrednovanja* rada rukovodnog i nastavnog osoblja, odnosno uspješnosti realizacije nastavnih programa u skladu s pravilnikom u kojem su sadržani kriteriji samovrednovanja. Također, u skladu s istim pravilnikom, u školama se radi unapređenja kvaliteta rada odgojno-obrazovne djelatnosti provodi *vanjsko vrednovanje* najmanje jedanput u dvije godine. Rezultate vrednovanja rada rukovodnog, nastavnog, stručnog i drugog osoblja škola je obavezna analizirati i isti čine sastavni dio personalnog dosjea svakog radnika škole. U skladu s opisom poslova nastavnika definisanim pedagoškim standardima i normativima i zakonom, u okviru četrdesetčasovne radne sadmice, nastavniku se na početku školske godine izdaje rješenje o sedmičnom zaduženju na poslovima neposrednog nastavnog rada i ostalim poslovima koji proizlaze iz neposrednog nastavnog i odgojno-obrazovnog rada i iz izvršenja aktivnosti i poslova iz nastavnog plana i programa i godišnjeg programa rada. Odgojno-obrazovni rad u školi zasniva se na autonomiji planiranja i organizacije te slobodi pedagoškog i metodičkog rada prema smjernicama obrazovnog standarda.

Na osnovu odluke nastavničkog vijeća u srednjoj školi se može svake godine provoditi *evaluaciona anketa o radu nastavnog osoblja od strane učenika* s ciljem unapređenja kvaliteta odgojno-obrazovnog rada. Vrednovanjem se ocjenjuje kvalitet nastave i interaktivnog odnosa učenik-nastavno osoblje, korektnost u komunikaciji, odnos nastavnog osoblja prema učeniku na nastavi i na provjerama znanja, kao i drugi elementi utvrđeni pravilnikom.

Radi uspješnije pripreme stručnih saradnika za izradu testova znanja, stručni savjetnik je izradio pismeno uputstvo koje je na aktivu stručnim saradnicima pedagozima-psiholozima prvi put podijeljeno 1999. godine. Dodatno su stručni savjetnici Prosvjetno-pedagoškog zavoda 2014. i 2015. godine pripremili za aktive stručnih saradnika pedagoga-psihologa: Primjena testova znanja u funkciji kontinuirane pripreme učenika za provjeru znanja i polaganje eksterne mature, a za nastavnike pojedinih nastavnih predmeta pisane upute za izradu zadataka objektivnog tipa.

U skladu s navedenim i samostalnosti / slobodi u pedagoškom radu, svaka škola u najboljem interesu učenika, osmišljava sistem evaluacije i poticanja učenika i nastavnika. Prati rad i razvoj učenika, analizira rezultate interne i eksterne provjere znanja učenika i rada nastavnika i predlaže mjere za unapređenje odgojno-obrazovnog rada te izmjene nastavnog plana i programa. Ministarstvo je obavezno da na kraju svake školske godine izvrši analizu potreba za izmjenama i dopunama nastavnog plana i programa za osnovnu školu, a za srednju školu prema potrebama škola u skladu s procedurom po kojoj su aktuelni i donijeti.

U okviru procesa uspostavljanja sistema evaluacije, Prosvjetno-pedagoški zavod je analizirao rezultate interne procjene znanja učenika gimnazija, provedene u školskoj 2017. / 2018. godini iz sedamnaest nastavnih predmeta (za školsku 2018. / 2019. godinu je u toku njeno provođenje). Utvrđeno je, odnosno date preporuke da testovi nisu ispunjavali određene metrijske karakteristike, pojedini testovi nisu konstruisani na odgovarajući način što se objašnjava neiskustvom komisije koja ga je pripremala. U pojedinim školama učenici nisu dobivali jasne upute za šifriranje testova.

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: ppz@mon.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 279-200,
Fax: + 387 (0) 33 279-206
Sarajevo, Aleje Bosne Srebrene bb

Neki učenici su koristili različite šifre tokom testiranja i ostali su uskraćeni za informacije o svom znanju te načinu kako bi mogli popraviti ili eliminisati utvrđene propuste u usvojenosti znanja. Preporučeno je da se planiranje i organizacija interne procjene znanja provodi duži vremenski period putem uključivanja svih predmetnih profesora Kantona Sarajevo, akademske zajednice i predstavnika ministarstva.

S poštovanjem,

D. [REDACTED]
Mr. [REDACTED]

Dostavljeno:

- naslovu
- arhivi

web: <http://mon.ks.gov.ba>
e-mail: ppz@mon.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 279-200,
Fax: + 387 (0) 33 279-206
Sarajevo, Aleje Bosne Srebrene bb

